

ΣΕΙΡΑ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΙΕΡΡΑΚΟΣ

ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΥΓΕΙΑΣ & ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ

**ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΦΡΟΝΤΙΔΑ
ΥΓΕΙΑΣ & ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ**

*Απαγορεύεται η μερική ή ολική
αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και
η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε μέσο
χωρίς σχετική άδεια του Εκδότη.*

ISBN: 978-960-02-2166-4

Copyright © 2008: Εκδόσεις ΠΑΠΑΖΗΣΗ ΑΕΒΕ
Νικηταρά 2, 106 78 Αθήνα
Τηλ.: 210-38.22.496, 210-38.38.020
Fax: 210-38.09.150
site: www.papazisi.gr
e-mail: papazisi@otenet.gr

Φωτοστοιχειοθεσία: Terasoft Ltd
Αριστοτέλους 58-60, 104 33 Αθήνα
Τηλ.: +30 210 8253979
Fax: +30 210 8259847
email: info@terasoft.gr
site: www.terasoft.gr

Εκτύπωση - Βιβλιοδεσία: ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΗ ΑΤΤΙΚΗΣ Α.Ε.
Τηλ.: 210-2403.850, Fax: 210-2403.852

362.11
ΤΠΕ

ΕΥΔΟΞΟΣ

2013

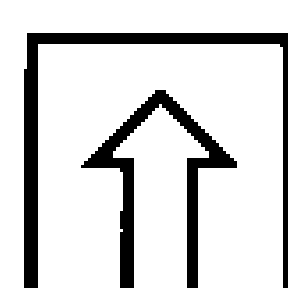
ΣΕΙΡΑ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑ

ΓΙΩΡΓΟΣ Ν. ΠΕΡΡΑΚΟΣ

Τ.Ε.Ι. ΑΘΗΝΑΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Αρ. εγ. 81752

**ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ
ΦΡΟΝΤΙΔΑ
ΥΓΕΙΑΣ & ΤΟΠΙΚΗ
ΚΟΙΝΩΝΙΑ**

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ
ΑΘΗΝΑ 2008

Περιεχόμενα

Πρόλογος	11
Ενότητα 1	
Οριοθέτηση της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας	13
1.1 Εννοιολογικός Προσδιορισμός της Υγείας	13
1.2 Σύστημα Υγείας	19
1.2.1 Σύστημα Υγείας	19
1.2.2 Παράγοντες διαμόρφωσης των συστημάτων	23
1.2.3 Οργανωτική Δομή Συστήματος Υγείας	26
1.3 Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας	28
1.3.1 Ιστορική Ανασκόπηση	28
1.3.2 Στόχοι της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας	30
1.4 Πρότυπα Μοντέλα Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας	37
1.4.1 Βρετανικό Σύστημα Υγείας	38
1.4.2 Σκανδιναβικό Σύστημα Υγείας	41
1.4.3 Καναδικό Σύστημα Υγείας	43
1.4.4 Σύστημα Υγείας στις ΗΠΑ	45
1.4.5 Συνοπτική παρουσίαση των Συστημάτων Υγείας	46
1.5 Οργανωτικά στοιχεία στην Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας	48
1.5.1 Οικογενειακός –Γενικός Γιατρός	49
1.5.2 Νοσηλευτική Διοίκηση	52
1.5.3 Διοίκηση Κοινωνικής Φροντίδας	56
1.6 Η Χρηματοδότηση της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας	57
1.6.1 Πηγές Χρηματοδότησης Υπηρεσιών Υγείας	57
1.6.2 Κλασσικές Μέθοδοι χρηματοδότησης Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας	59
1.6.3 Σύγχρονες εναλλακτικές μέθοδοι χρηματοδότησης Πρωτοβάθμιας Φροντίδας υγείας	60
1.7 Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας στην Ελλάδα	61
1.7.1 Δημόσια Κέντρα Υγείας	62
1.7.2 Εξωτερικά Ιατρεία Δημοσίων Νοσοκομείων	64
1.7.3 Ασφαλιστικοί Οργανισμοί	64
1.7.4 Δημοτικά Ιατρεία	65
1.7.5 Ιδιωτικός Τομέας	65
1.8 Βιβλιογραφικές παραπομπές	66

Ενότητα 2

	<i>Η Τοπική Κοινωνία</i>	71
2.1	Βασικοί ορισμοί	71
2.2	Η μετάβαση από το συγκεντρωτικό κράτος στην περιφερειακή ανάπτυξη	73
2.3	Οι Λειτουργίες της Τοπικής Κοινωνίας	79
2.4	Σύνδεση της Τοπικής Κοινωνίας και της Υγειονομικής Περίθαλψης	80
2.5	Η Οργάνωση της Τοπικής Κοινωνίας στην Ελλάδα	81
2.6	Παροχή Υπηρεσιών ΠΦΥ από την Τοπική Αυτοδιοίκηση	85
2.7	Βιβλιογραφικές Αναφορές	88

Ενότητα 3

	<i>Δικτύωση Υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας</i>	91
3.1	Χωροταξική κατανομή των δικτύων παροχής υπηρεσιών	91
3.2	Οργανωτικός και λειτουργικός σχεδιασμών των δικτύων Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας	94
3.3	Σύνδεση των δικτύων με τις ανάγκες υγείας της τοπικής κοινωνίας	97
3.3.1	Παράγοντες που επηρεάζουν το επίπεδο υγείας της τοπικής κοινωνίας	97
3.3.2	Σύνδεση των υπηρεσιών με το λειτουργικό περιβάλλον της Τοπικής Κοινωνίας	100
3.4	Βιβλιογραφικές Αναφορές	102

Ενότητα 4

	<i>Πρόταση Στρατηγικής για την Ανάπτυξη Δικτύων Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας</i>	103
4.1	Εισαγωγικά	103
4.2	Παράγοντες Επίδρασης στη Λειτουργία των Πολιτικών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας	104
4.2.1	Οι πολιτικοί παράγοντες	105
4.2.2	Οι οικονομικοί παράγοντες	108
4.2.3	Οι κοινωνικοί παράγοντες	111
4.2.4	Οι τεχνολογικοί παράγοντες	112
4.3	Προσδιορισμός των δυνατών, αδύνατων σημείων, των ευκαιριών και κινδύνων	114

4.3.1	Δυνατά σημεία	115
4.3.2	Αδύνατα σημεία	117
4.3.3	Ευκαιρίες	118
4.3.4	Απειλές	120
4.4	Στρατηγικοί Άξονες	125
4.4.1	Προσαρμογή των Υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας στις ανάγκες υγείας των πολιτών της τοπικής κοινωνίας.	125
4.4.2	Ενδυνάμωση και Ανάπτυξη Ανθρώπινων Πόρων	127
4.4.3	Βελτίωση της Αποτελεσματικότητας των Υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας	128
4.4.4	Αποτελεσματική Διαχείριση – Διοίκηση Υπηρεσιών Κοινωνικής Φροντίδας.	129
4.4.5	Συνέργια και Δικτύωση των Υπηρεσιών Κοινωνικής Φροντίδας.	130
4.5	Διοίκηση Ποιότητας	131
4.5.1	Η έννοια της Ολικής Ποιότητας	131
4.5.2	Στόχοι στην Ολική Ποιότητα.	134
4.5.3	Πρότυπα Ολικής Ποιότητας	137
4.5.4	Μέτρηση της Ικανοποίησης των ασθενών και δείκτες ποιότητας	143
4.6	Δράσεις Ανάπτυξης Δικτύου Παροχής Υπηρεσιών	147
4.6.1	Δράσεις που σχετίζονται με την Ανάπτυξη της Οργάνωσης	147
4.6.2	Δράσεις που σχετίζονται με την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού	153
4.6.3	Δράσεις που σχετίζονται με την ανάπτυξη των υποδομών	156
4.7	Βιβλιογραφικές αναφορές	159
	Βιβλιογραφία	163

Πρόλογος

Το πρώτο βήμα, για τον εκσυγχρονισμό του Συστήματος Υγείας αποτελεί η μεταβολή στον τρόπο αντιμετώπισης του πολίτη, από διοικούμενο στον οποίο παρέχονται συγκεκριμένες υπηρεσίες εκ των προτέρων, σε χρήστη με δυνατότητες ελεύθερης επιλογής και αξιολόγησης των υπηρεσιών.

Το κέντρο βάρους του συστήματος μετατοπίζεται στον πολίτη και στο ευρύτερο περιβάλλον δράσης του, επιζητώντας από αυτόν να γίνει χρήστης, τόσο απαιτώντας συγκεκριμένες υπηρεσίες όσο και αξιολογώντας τις υπάρχουσες. Σε αυτό το πλαίσιο η Τοπική Κοινωνία παίζει σημαίνοντα ρόλο ιδιαίτερα μάλιστα στην παροχή υπηρεσιών υγείας στον πολίτη - χρήστη. Σπουδαίο γεγονός αποτελεί η ενδυνάμωση της Τοπικής Κοινωνίας με την ενεργό συμμετοχή των πολιτών στους οποίους βασίζεται τόσο η ορθολογική διαχείριση των περιορισμένων πόρων όσο και η συνολική βελτίωση του επιπέδου ζωής. Στόχος του συστήματος είναι αφενός η πρόληψη και η αγωγή της υγείας και αφετέρου η διευκόλυνση των πολιτών στην πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας. Η Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας λειτουργεί ως εργαλείο άμβλυνσης των κοινωνικών ανισοτήτων, βελτίωσης της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών και μεγιστοποίηση της αποδοτικότητας του συστήματος, γενικότερα. Συνιστά το ρυθμιστή των εισροών του Συστήματος Υγείας, ελέγχοντας το κόστος των παρεχόμενων υπηρεσιών της δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας φροντίδας. Ακόμα δε περισσότερο συμβάλλει στην δημιουργία κοινωνικού δικτύου προστασίας, καθώς απευθύνεται στον πολίτη και δυνητικό χρήστη του συστήματος.

Σκοπός του βιβλίου αυτού είναι η εξέταση των δυνατοτήτων της Τοπικής Κοινωνίας στην ανάπτυξη Υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας. Αποτελεί απόπειρα να συμπληρωθεί η επιστημονική αναζήτηση στο χώρο της Οργάνωσης και Διοίκησης Υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας με μοχλό ανάπτυξης την τοπική κοινωνία. Επιπλέον, επιχειρείται η μετουσίωση της γενικότερης τάσης και κατεύθυνση πολιτικής που υπάρχει σε Πανευρωπαϊκό επίπεδο περιφερειακής πολιτικής σε συγκεκριμένο επιχειρησιακό σχεδιασμό ανάπτυξης Δικτύων Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας.

Το βιβλίο διαρθρώνεται σε 4 ενότητες:

Στην πρώτη ενότητα οριοθετείται η έννοια της Πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας σε 7 επιμέρους κεφάλαια. Στα κεφάλαια 1 έως 3 προσδιορίζεται η έννοια του συστήματος υγείας και αποτυπώνεται η έννοια της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας. Παρουσιάζεται η εννοιολογική διαφοροποίηση μεταξύ της περίθαλψης και φροντίδας και περιγράφεται ο σκοπός της ΠΦΥ για την πελατο-κεντρική παροχή υπηρεσιών στον πολίτη. Στο κεφάλαιο 4 παρουσιάζονται συνοπτικά πρότυπα συστήματα υγείας και εξηγείται το πώς διαρθρώνεται σε αυτά η πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας. Κρί-

θηκε σκόπιμο για λόγους σύγκρισης να παρουσιαστεί συνοπτικά η υπάρχουσα κατάσταση στην υγεία στις ΗΠΑ. Στο κεφάλαιο 5, παρουσιάζονται σε 3 υποκεφάλαια τα οργανωτικά στοιχεία της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας. Στο κεφάλαιο 6, γίνεται αναφορά στη χρηματοδότηση της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας και η ενότητα 1 ολοκληρώνεται με τη συνοπτική παρουσίαση της ελληνικής πραγματικότητας.

Στη Δεύτερη ενότητα και σε 6 επιμέρους κεφάλαια προσδιορίζεται η έννοια της Τοπικής κοινωνίας. Ξεκινώντας από τους βασικούς ορισμούς, παρουσιάζονται οι διαδικασίες και πολιτικές μετάβασης από το συγκεντρωτικό κράτος στην περιφερειακή πολιτική και αποτυπώνονται οι λειτουργίες της τοπικής κοινωνίας. Επίσης γίνεται αναφορά στη σύνδεση της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας και της τοπικής κοινωνίας. Το κεφάλαιο 2 ολοκληρώνεται με την παρουσίαση της ελληνικής πραγματικότητας τόσο σε οργανωτικό/διοικητικό επίπεδο όσο και σε λειτουργικό, αναφορικά με τη σύνδεση της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας και της τοπικής κοινωνίας.

Στην Τρίτη ενότητα επιχειρείται η αποτύπωση της λειτουργίας σύνδεσης μέσω της δικτύωσης των υπηρεσιών πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας. Έτσι σε τρία επιμέρους κεφάλαια παρουσιάζεται η χωροταξική οργάνωση των υπηρεσιών ΠΦΥ, η λειτουργική διασύνδεσή τους και τέλος η ολιστική αντιμετώπιση των προσφερόμενων υπηρεσιών σε ένα τελικό μοντέλο παροχής υπηρεσιών υγείας και κοινωνικής φροντίδας.

Στόχος της Τέταρτης ενότητας είναι η παρουσίαση ολοκληρωμένης πρότασης στρατηγικής και δράσεων για την διοίκηση και οργάνωση δικτύου πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας. Στα τρία πρώτα κεφάλαια αυτής της ενότητας παρουσιάζεται συνοπτικά το εξωτερικό περιβάλλον και οι εξωτερικοί παράγοντες που επιδρούν στη λειτουργία ενός δικτύου πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας. Επίσης αποτυπώνεται η εσωτερική δυναμική του δικτύου και παρουσιάζονται οι 5 στρατηγικοί άξονες ανάπτυξης του Δικτύου. Η ενότητα 4 ολοκληρώνεται με 3 δέσμες δράσεων: α) οργανωτικό-διοικητικές, β) ενδυνάμωσης του ανθρώπινου δυναμικού γ) ενίσχυσης των τεχνολογικών υποδομών.

Το συγγραφικό αυτό πόνημα φιλοδοξεί να αποτελέσει εγχειρίδιο και εργαλείο σε συμβούλους χάραξης πολιτικής υγείας και managers μονάδων υγείας. Επίσης, το βιβλίο αυτό απευθύνεται σε φοιτητές, παρέχοντας βασικά ερεθίσματα αναζήτησης πληροφοριών και γνώσεων για τον επιχειρησιακό σχεδιασμό, την οργάνωση & διοίκηση υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας με στόχο της ανάπτυξης της τοπικής κοινωνίας.

